

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. др. арх. Стефан Стефанов Попов
Международна академия по архитектура
Директор: Стратегически образователни проучвания и програми.
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“
по професионалното направление 5.13 „Общо инженерство“, научна
специалност „Инженерен дизайн (Интерииор и дизайн на мебели)“, по
дисциплината „Стилове в интериора и мебелите“.

В конкурса за професор обявен в Държавен вестник, бр. 58/26.07.2016г. и публикуван на Интернет страницата на ЛТУ – 26.07.2016. за нуждите на катедра „Интерииор и дизайн за мебели“ към Факултет „Горска промишленост“, с единствен кандидат **доц. др. арх. Регина Павлова Райчева** от ЛТУ.

1. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ.

Арх. Регина Павлова Райчева завършва висше образование по Архитектура в УАСГ през 1980г. Владее френски, немски и английски език. От 1981 до 1989 работи като проектант в Технологичен институт „Мебели и обзавеждане“. През 1990г. постъпва на работа във ЛТУ като старши асистент. През 1996г, във УАСГ защитава дисертационен труд на тема „ПРОГРАМИ ОТ МНОГОФУНКЦИОНАЛНИ КОРПУСНИ МЕБЕЛИ ЗА ОБЗАВЕЖДАНЕ НА ДНЕВНАТА В СЪВРЕМЕННОТО ЖИЛИЩЕ и придобива научната степен „Доктор“. През 1999 се хабилитира и придобива научното звание „доцент“ в ЛТУ. Провежда лекции и упражнения по дисциплините „Вътрешна архитектура“, „Стилове в интериора и мебелите“ и др. Научен ръководител на дипломанти. От 2003г. до 2008г. е ръководител на катедра „Интерииор и дизайн за мебели“ в ЛТУ. От Международната академия по архитектура“ е канена в неговия преподавателски състав да участва като ръководител на учебните дисциплини по „Интерииор“ във ВСУ (2006-2008) „Любен Каравелов“ и „Европейския политехнически университет“ (2012-2014) в Перник. Нейния принос и работа със студентите и в двата университета беше оценен високо.

2. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

След преглед на представените трудове на кандидатката веднага може да се установи нейната висока научна продуктивност и качества, демонстрирани особено в годините след доцентурата. Общо това са 94 публикации, от които 11 в списания с научен характер, 16 в сборници от научни форуми, 64 в научно популярни списания. Мога да отбележа още само, че голямата част от публикации са точно в темата на обявената професура и са с високо научно качество.

Публикациите засягат 2 основни области. По-голямата част, това са проучванията и публикациите на доц. Райчева, в които засяга точно дисциплината по която тя кандидатства „Стилове в интериора и мебелите“. На второ място това са проучванията и свързани с преподаването и работата със студентите по интериорни разработки. Въпреки, че двете теми по същество са вътрешно взаимно свързани, важно е и да бъдат и разграничени, защото това са две различни направления: история на интериора, а второто е **практическо обучение по проектирането на интериор**. Считам, че приноса на доц. Райчева и в двете направления е много съществен и не бива да бъде подценяван по което и да било от двете направления.

Основните трудове представени по настоящата кандидатура за професура са:

- **Монографии - 1 брой;**
 - АРХЕТИПИ В ИСТОРИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА МЕБЕЛИТЕ (2014г.), които представляват пълен преглед на това историческо развитие, какъвто ние нямаме правен у нас. Автор: доц. д-р. арх. Регина Райчева. По същество представлява обработен систематизиран сборник на дългогодишните проучвания на кандидатката в различните стилови направления.
 - НАРЪЧНИК НА ПРЕДПРИЕМАЧА В ДЪРВООБРАБОТВАЩАТА МЕБЕЛНА ПРОМИШЛЕННОСТ - монографична глава гл.1 „Проектиране и дизайн“ с автор доц. арх. Регина Райчева. 2008.
- **Учебници, учебни пособия и учебни помагала.**
 - ИСТОРИЯ НА ИНТЕРИОРА И МЕБЕЛИТЕ (1999) автор доц. арх. Райчева Р.
 - СТИЛОВЕ В ИНТЕРИОРА И МЕБЕЛИТЕ (2012) автор доц. арх. Райчева Р.
 - РЪКОВОДСТВО ПО ВЪТРЕШНА АРХИТЕКТУРА (2015) като учебно помагало. Автори Десислава Ангелова, доц. **Регина Райчева**.
 - „СТИЛОВЕ В ИНТЕРИОРА И МЕБЕЛИТЕ. СТИЛОВЕ НА 19-ТИ ВЕК“ (2014) доц. **Регина Райчева**. Учебен модул по дисциплината „Стилове в интериора и мебелите“, публикуван в системата Блэкборд на ЛТУ по проект „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование“.
- **Публикувана лекция в електронна учебна платформа в чужбина** Райчева Р. (2011). Публикувана лекция на електронната платформа Moodle в Университета по приложни науки в Залцбург, със заглавие Traditional Housing Architecture in Bulgaria in the Second Half of 18th century till 1878.
- **Публикации в списания с импакт фактор.**

- **Raycheva R. D. Angelova, P.Vodenova (2015) Project-Based Learning in Engineering Design in Bulgaria: Expectations, Experiments and Results. European Journal of Engineering Education, ISSN 1469-5898.**

- **Публикации** – общо **98** броя, От тях специално държа да отбележа: „Дизайнът на 21-ви век и неговите източници на вдъхновение“, „Съвременни тенденции във формоизграждането на мебелите“.

Език, на който са публикувани:

- На български език - **82** броя и **16** броя на чужд език,

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

- Тука трябва да бъде отбелязан високият брой на цитиранията **56**. Това означава – висок интерес към написаното от **доц. Регина Райчева**.

Според типа на цитиращите публикации

- В реферирани списания и сборници от научни форуми - **2** цитирания;
- В учебни помагала, монографии, дисертации и др. - **54** цитирания.

4. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЕЙНОСТТА НА КАНДИДАТКАТА.

4.1. Учебно-педагогическа дейност (работа със студенти и докторанти)

По същество цялата работа на доц. Райчева пряко или косвено е свързана и подпомага изключително активната ѝ учебно-педагогическа дейност. Всички цитирани по-горе монографии, учебници, учебни пособия и помагала са свързани с нейната активна учебно-педагогическа дейност. Към това, поне според мен, трябва да прибавим и съставянето на **5** учебни програми по специалността с пълна разработка на учебното им съдържание: учебници, учебни помагала, албуми за упражнения, фамилия тестове и пр.

- Тук трябва да бъдат прибавени и кандидатствания и спечелване на редица международни проекти по програмите Темпус, Сократ, Еразъм и Еразъм+. Обмен на студенти и преподаватели, лекции и семинари с чужди университети. Участия в международен обмен, които са изцяло принос към нейната учебно-педагогическа дейност.
- Брой на успешно защитили докторанти при доц. Райчева **2** докторанти.
- Установяване на иновативни педагогически и методологически аспекти на работата на студентите в група, апробирана през годините **2005-2015** от екип от преподаватели под ръководството на доц. Райчева и доц. Живков. Впечатлен съм от статията на Райчева, Ангелова и Воденова „Проектно базирано обучение Инженерен дизайн в България: очаквания, експерименти и резултати“ в която използвайки студентския Workshop като лаборатория, авторите на тази статия обобщават тригодишните си наблюдения при провеждането на този експеримент за специалността „Инженерен дизайн (Интериор и дизайн на мебели) и предлагат анализ на трудностите и проблемите по време на процеса и в резултат предлагат корекции. За слабости на експеримента за момента се отчитат, дискомфорт при публичните презентации, липсата на вербални и графични умения, липсата

на предварителна подготовка за такъв активен нов подход. Впрочем, при всеки новаторски подход, където и да било подобни проблеми са повече от очаквани. Вие фактически проправяте нов път. Няма безконфликтен нов път, но имате нова идея. И има нещо още по-важно. Имате и хора които са готови да търсят и да проправят новия път. Радвам се, че те очевидно срещат и вашата помощ. Да пробием нов път за обучение на младите професионалисти които идват след нас, това е благородна задача. При това винаги можете да разчитате и на не малкия опит на Международната академия в това направление. Имаме и много разлики помежду си, но и много общи неща които могат и да се използват.

Откровено казано, за мен лично това направление съвсем не е елементарна внедрителска дейност, а е част от много съществения реален принос за пробив и развитието на обучението в една основна специалност, подпомагане на усъвършенстване на неговата основна реална задача: създаване на качествени специалисти, преди всичко качествени практики и проектанти. За консервативната практика у нас такава каквато е, всичко това заслужава специални поздравления както за хората инициатори на този процес, така и за всички поддържащи го, както и Ръководството на факултета и на университета.

Тук искам да прибавя и нещо от оценката и на Международната академия на архитектурата МАА за работата на доц. Райчева.

По системата за качество по която работи Международната академия по архитектура МАА, преди края на всеки семестър се прави и анонимно допитване до студентите за работата на преподавателите по специално разработена анкета. Анкетата е подобна на ползваната в университета в Кембридж. (анкетната карта е на разположение на всеки който пожелае да се заинтересува от нея). Резултатите от анкетите по принцип не се разгласяват за да не влияят евентуално лошо на авторитета на преподавателите, когато с работата им има проблеми, но те служат за главна обективна ориентация на ръководството на МАА.

Доц. Регина Райчева по стечение на обстоятелствата е попадала в 4 такива анкети, две във ВСУ „Любен Каравелов“ - една за водене на лекции и втора за водене на студентски проекти. Подобни такива оценки тя имаше и в Европейския политехнически университет. Резултатите от всички тези допитвания за Доцент Регина Райчева са между 76 и 80% одобрение, което спада към едни от най-добрите резултати. (Само за справка ще съобщя, че във ВСУ имахме и преподавател не на МАА с 36% одобрение). Резултатите постигнати от доц. Регина Райчева в работата с МАА, които бяха повече практически, отколкото теоретически и исторически, я поставят на едно от най-високите места за преподавател, сред преподавателите на МАА.

По системата по която работи Международната академия по архитектура МАА, всеки семестър се прави не само цялостна изложба на всички студентски проекти и тяхното външно оценяване от опитни архитекти, но и то се прави по преподаватели водили персонално проектите през семестъра. По същество то е не само оценяване на проектите на студентите, но и на работа на преподавателите ръководили тяхното обучение по проектиране. И тук отново искам да отбележа, че интериорните проекти ръководени от доц. Регина Райчева бяха между най-високо оценяваните.

За съжаление сътрудничество на МАА с ЕПУ прекъсна поради това, че МАА беше принудена да се оттегли от сътрудничеството поради неспазване на изискванията на МАА за безкомпромисно качество на обучението по архитектура. След това и Националната агенция по оценка им отне акредитацията, а накрая и Президентът им беше отстранен.

Тук обаче отново бих желал да спомена, че МАА има опит, който може да подпомогне ЛТУ, в неговите иновативни търсения в това отношение.

4.2. Научна и научно-приложна дейност.

- Основната научна и научно приложна дейност на доц. Райчева подчертано е свързана с дисциплината „Стилове в интериора и мебелите“. Това се вижда и в нейната последна Монография от 2015.
- Установени са тенденциите и насоките на развитие на съвременния дизайн („Дизайн, материали и технологии“, „Насоки в мебелния дизайн“, „Дизайна на 21-в. и неговите източници и вдъхновение“, „Дизайн на авангардни мебели“, „Проектиране на интериора на уникални обекти“.
- За мен беше от изключителен интерес да прочета труда РЪКОВОДСТВО ПО ВЪТРЕШНА АРХИТЕКТУРА публикуван като учебно помагало през 2015 от Десислава Ангелова, и Регина Райчева, още повече, че в неговата библиография не видях да е ползван моя собствен труд публикуван през 2009г. като тематика в същата област „Жилището като удоволствие“. Бях щастлив да констатирам, че двете книги по-скоро се допълват и че между тях няма никакви научни разминавания, а само взаимни допълвания.
- Към основните Научно-приложни приноси в областта на образованието по инженерен дизайн на доц. Райчева бих прибавил и умението и да привлича и много други качествени преподаватели към общото дело за подобряване на образователната работа по нейната специалност в ЛТУ.

4.3. Внедрителска дейност.

- За мен лично, тази дейност така както регламентирана в материалите на ЛТУ, работата на доц. Райчева е изцяло включена към основните дейности на един преподавател. Струва ми се, че това точно е истинския резултат за обществото, по който то може да съди за реалното качество на едно обучение. Искам само да обърна внимание, че за всяко обучение в областта на изкуствата, като живопис, скулптура, архитектура, интериорно проектиране, модния дизайн, индустриалния дизайн, онова което се оценява на първо място са постиженията на самите обучаеми, на студентите. Ако те са добри, това е първият сигнал, че нещата общо взето вървят добре.

На второ място обаче се появява много деликатния въпрос, за обективната оценка на качеството на постиженията на самите студентите. Като Директор Стратегически образователни проучвания към МАА, съм имал възможността да посетя едни от най-реномираните западни факултети. Навсякъде този въпрос е един от най-съществените. Не случайно този въпрос е включен и в изводите по в проекта СМЕ+ №94-F-1102 на TEMPUS, финансиран от Европейския съвет и нашето Министерство на образованието, науката и технологиите, озаглавен “Преглед на висшето инженерно образование в България” (1994-1995). Там е констатирано

“...нежелание да се постигне обективност на оценяването, гарантираща необходимите знания /не се практикува провеждането на писмени изпити и използването на независими оценители/.”[1](стр.7).

За съжаление в представените материали аз поне не успях да открия снимков материал от студентски работи. Имам възможност обаче да се позова на обективните високи оценки от работата на Райчева към МАА.

Намерих и списък на проекти от практиката на самата Регина Райчева, който също е важно доказателство, че преподавателят не е скъсал с проектантската си практика, нещо което също считам за особено важно при преподаването на практически дисциплини.

Това е също и повод да припомня, че преподавателите по творческите дисциплини могат да се хабилизират и на базата на лични творчески постижения в съответната област, а не само публикации, така както това може и става с преподавателите във вузовете по изкуствата: Художествената академия, Театралната академия, Музикалната академия, Дизайн и др.

4.4. Приноси (научни, научно-приложни , приложни)

- Подчертано за доц. Райчева поне като количество натежават най-вече приносите в областта на историята на интериора и мебелите. Те са важни и съвсем не са за подценяване, при почти пълната липса на информация на историята на интериорния дизайн и мебелите у нас.
- На второ място, но по обем, а не по качество, бих поставил изследванията и практическото прилагане на нови иновативни методи на обучението на студентите по вътрешна архитектура, които считам за даже по-съществени за работата на един преподавател. За мен преподавател, представлява „предавател“ на практическите знания и умения от можещите и знаещите към не можещите и незнаещите. Забелязвате, че тук на първо място е поставена думата „можещи“, защото тя в творческите области е почти „синоним“ на знаещи, без двете понятия да се припокриват напълно.
- От тази гледна точка лично аз оценявам по-високо трудове като: Project-Based Learning in Engineering design in Bulgaria: Expectations, Experiments and Results (2015); Съвременни тенденции във формообразуването на мебелите (2003 и 2004); Innovation in Woodworking Industry and Engineering's (2016); Развитието на образованието по инженерен дизайн в Лесотехническият университет (2014); Дизайн методи и обучението по дизайн. Сборник научни доклади (2010); Design Workshop for Students, Conference “Education, Science, Innovations” и др.

5. ОЦЕНКА НА ЛИЧНИЯ ПРИНОС НА КАНДИДАТА.

Без съмнения личния принос на кандидата за извършването на целия този огромен и разнообразен труд, не оставящ нито един аспект в тази област непокрит научно и практически, безспорно е иницирирано дело на кандидатката и нейните умения и знания, да привлича и да се сработва с подходящи хора, както и нейното лично очевидно персонално огромно трудолюбие. Тя е също:

- Ръководител катедра 2003-2008
- Ръководител на международен проект ТЕМПУС S_JEP-12479-97 на Европейската комисия с участието на общо 3 партньорски университета от университета от ЕС за подпомагането на образованието по Инженерен дизайн.
- Координатор за ЛТУ по програмата Socrates-Erasmus Харта № 76946-IC-1-BG- ERASMUS-EUS.
- Координатор на проект Интензивна програма по Еразмус 76946-IC-1-2004-1- BG- ERASMUS-IPUC-1 с участието на университети от 6 страни.
- Участник в проект Интензивна програма- ERASMUS – Intensive Programme #LLP/AT-230/23/10
- Институционален Координатор за ЛТУ по програма Еразмус+, Харта №76946-EPP-1-2014-1-BG- EPPKAZ-ECHE

Надявам се, че всички разбират, че това също е обективна оценка на дейността на доц. д-р. арх. Регина Райчева и то не е моя лична оценка, а международна такава.

6. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ.

В момента, от това с което се запознах с работите доц. Райчева в комбинация с моите лични наблюдения върху нейната работа, почти нямам забележки, които бих могъл да отправя към работата на доц. д-р арх. Регина Райчева.

Тя очевидно се е посветила на историческите аспекти на вътрешната архитектура, и мебелите. Или директно казано на Историята на интериора и мебелния дизайн. Нейните постижения в тази област са повече от безспорни. Но тази област у нас, благодарение на нейните проучвания и усилия бих казал, че е почти на изчерпване.

Докато основната цел на нейната преподавателска работа практически е насочена към бъдещето. А „бъдещето“ е „бъдеще“ и то няма граница и изчерпване.

Бих я посъветвал с оглед на нейните универсални знания, не само научни но и практически умения в интериорния дизайн, в бъдеще да не напуска и своите умения към преподаване на „бъдещето“ т.е. към новостите. Считам, че акцентирането предимно на историческото и стилово развитие на мебелите за сметка на съвременните тенденции на тяхното развитие, не е в интерес на много по-съществената задача на усъвършенстването на качествено образование и създаване на качествени съвременни специалисти в нейната област, устремени да пробиват пътя на бъдещето, и като техника, и като дизайн, и като организация Ние днес говорим в практически аспект за заселване на космоса и на първата планета около нас – МАРС. Това нищо ли е! Това е бъдещето. Знаете ли, че един от основните дизайнери на върхови леки коли на Бентли, Порше и Формула 1 е млад българин на 34г. от Ямбол, който и в момента работи активно там? С него имах възможността да се запозная лично тази година на научна конференция в Бургас АРХИДЕИ през август. (15-21.08.2016) Името му е Мирослав Димитров. Учил е в Кьолн. Работи като дизайнер в Bentley Motors. Показа ни чудеса които той лично прави за колите на бъдещето, но за които ние нищо не знаем.

На второ място като забележка бих поставил, че когато става въпрос за обучение на студенти по една творческа дисциплина като интериорен дизайн е редно да се покажат и самите резултати от това обучение. Всеки (особено на такива като мен не запознати в подробности с работата по специалността) и човек който очаква да види резултатите от това обучение и как тези резултатите са били оценени. Всичко това, самата доц. Райчева, а и академик арх. Атанас Ковачев знаят как и защо се извършва в МАА и какви са неговите резултати.

7. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

От работата си с доц. д-р. арх. Регина Райчева имам натрупани в различни дълги периоди от време много лични впечатления. Всички те са положителни. Старателна, умееща да контактува със студентите и най-основното, умееща да получава качествени резултати от своята работа с тях. Това което отново искам да подчертая, че това не са само мои лични впечатления, а се базират на възприетите от МАА, външни независими персонални оценявания на всички студентски проекти, всеки семестър на публични външни оценки на всички студентски проекти по водещи ги преподаватели, от опитни архитекти практики не участващи в обучението на студентите, нещо което е част от нашата образователна практика. Искам само да добавя, че с тази система на оценяване на обучението по архитектурно проектиране до сега не сме имали никакви проблеми нито със студентите, нито с преподавателите.

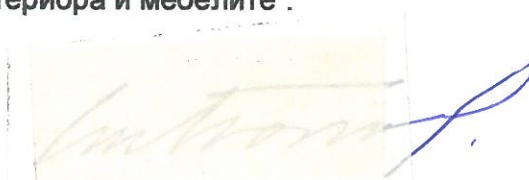
Може би именно обективността на постиганите оценки е причина за това, а може би именно за това и тази система на оценки плаши и не се възприема в другите архитектурни факултети у нас.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

В заключение, считам, че доц. д-р. арх. Регина Павлова Райчева заслужава да бъде избрана „за професор“ по професионалното направление 5.13. „Общо инженерство“, научна специалност „Инженерен дизайн (Интериор и дизайн на мебели)“, по дисциплината „Стилове в интериора и мебелите“.

07.12.2016

Рецензент:

Проф. д-р. арх. Стефан Стефанов Попов
Международна академия по архитектура
Директор: Стратегически образователни
проучвания и програми.

ПРЕГЛЕД ПО КРИТЕРИИ

(Приложение 14)

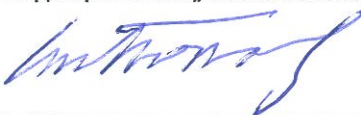
за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР“

на кандидата доц. д-р. арх. Регина Райчева

по професионалното направление 5.13 „Общо инженерство“, научна специалност „Инженерен дизайн (Интериор и дизайн на мебели)“, по дисциплината „Стилове в интериора и мебелите“.

Рецензент проф. д-р. арх. Стефан Попов

07.12.2016.

КРИТЕРИИ	За професор	
	Пожелателно предписание	Реално постигнати
1.Титуляр на дисциплини	1	5
2.Автор на учебни програми	1	5
3.Участие в създаване на учебни лаборатории и центрове	1	1
4.Издадени учебни пособия – включително и виртуални	2	2
5.Издадени учебници	1	2
6.Участие в създаване на нови бакалавърски или магистърски специалности („Инженерен дизайн (Интериор и дизайн за мебели)“ в ОКС Бакалавър и Магистър)	1	2
7.Брой успешно защитили докторанти	1	2
8.Брой в момента ръководени докторанти	[1]	0
9.Защитена дисертация за доктор на науките или публикувана монография	(1)	1 (монография)
10.Публикации – общо	30 (20)	98
• Реферирани в български и чуждестранни сп.	10 (5)	26
• В нереферирани	-	16
• самостоятелни	5	0
11.Участие в научни проекти	3	2
12.Ръководство на научни проекти	3	2 международни образователни проекта
13.Брой известни цитирания от други автори	20	56
• В реферирани български и чуждестранни из.	10	
• В нереферирани издания	-	
• В учебни помагала, монографии, дисертации и др.	5	
14.Ръководство на научен колектив, създаване на научна школа.	[да]	да
15.Членство в авторитетни професионални организации	[да]	САБ
16. Документ за защитена интелектуална собственост (патент за изобретение, за промишлен дизайн, сертификат за защитени авторски права.)	[2]	не

Рецензент проф. д-р. арх. Стефан Попов:
07.12.2016

